

N. PÁL JÓZSEF 2020.06.05 00:00 Frissítve: 2020.06.05 00:22

Föl a szívvel! – N.

Pál József publicisztikája

Bárhogy fordul az úszás története, Milák Kristóf 2019. júliusának végén Dél-Koreában előadott produkciója e sportág történetének egyik legnagyobb pillanata marad mindörökké. Nem, mert világ bajnoki aranyat ért (azért is persze), nem, mert minden idők legeredményesebb sportolója, Michael Phelps tízéves, „cápadresszes” világcsúcsát verte agyon (bár ez sem volt semmi!), hanem a kivétel szinte páratlan tökélye, a látvány önmagán túlmutató „üzenetértéke” miatt, amire a legnagyobb sportolók (és nem sportolók, de szintén „küldöttek”!) is igen-igen ritkán képesek. Mert az amerikai „úrlény” tettei egy tökéletes erőmű teljesítményéhez voltak hasonlatosak inkább, Milák úszásához – az általa előad(at)ott „felsőbb üzenethez”?! – Egerszegi Krisztina Athénban, 1991-ben látott 200 hátas világcsúcsának – nagyot mondok! – metafizikus élményét tudnám hasonlítani csupán. Mintha egy másik dimenzióból érkezett lény tempózott volna a többiek előtt, maga a „jó hír” emberi arcot öltve az üzenettel: íme, ez vagyok, ezt küldöm nektek, örvendezzetek!

Remélem, nem „toltam túl”, de vállalom, mert hiszem, ez a fiú nemcsak tehetséget, kedvet, erős lelket kapott a reá bízott feladathoz – a modorossá koptatott „motiváció” kifejezést megutáltam már! –, de szavakat is, hogy a „megnevezhetetlent” a kellő időben nevezhesse meg, hajszálpontosan. Ennél beszédesebb bizonyíték nem kell nekem! Idéztem egyszer, idézem újra hát. Ezt mondta a bajnok az e hasábokon is rendre publikáló Csurka Gergelynek a döntő másnapján talán: „...éreztem, hogy valami nagy dolog történik [...] egyetlen másodpercre sem talált meg az, hogy bármilyen nyomás lenne rajtam [...] Egy megfoghatatlan, igazából elmondhatatlan érzés vitt magával.” Aztán a hazaérkezéskor: „Nem nekem kell hajszolnom az időt, az időnek kell hozzám jönnie.” Hiszem, e mondatot neki „súgta” valaki – ugyanaz, aki a „megfoghatatlan, elmondhatatlan” békességet (amit csak átélni lehet) bocsátotta reá –, ha a versenyző nem tudott róla, akkor is.

E mondat keresztény alapvetés, az Ambrustól, Mediolanum (Milánó) Kr. után IV. században élt, később szentté avatott püspökétől reánk maradt szavak – itt: „evilági prózára” fordított – parafrázisa ugyanis. „Ne keresd az igazságot. Nyisd ki a szíved, és az igazság fog megtalálni téged” – mondta a görög „igazságkeresést” hajszoló Augustinusnak (később Szent Ágoston), akit, meglehet, e (két) mondat – vagy ez is! – indított el a Krisztusban való hit felé.

Milák nem ájtatoskodott, s nem téríteni akart természetesen, csupán végleg „felnőttkorba ért”, és – bár nem volt ilyen szándéka – ezt tudatta velünk egyértelműen. Megvallom, az idei nyárra tervezett olimpia messze legnagyobb magyar aranyesélyesének nem annyira fejlődésének íve és hatalmas világcsúcsa miatt (ideje az utána következő japán Szetóénál most majd' két másodperccel jobb), hanem e szavak hallatán „neveztem ki” őt. Mert aki akkor szólt, annak teste-lelke, minden porcikája „egyben volt”, s a győzelem misztériuma mélyebb lényegét is „tudta” már, lényege azt a „titkot” fogta fel, ami – a „pozitív vagyok” gajdolásával – nem akarható

(mert „nem azé, aki akarja...”), ám nyitott szívvel újra és újra meglelhető. Újra és újra, mondom, hisz a kegyelem állapota sohasem lesz „nullahuszonnégyben” a miénk, eljönnek a mélység órái/napjai/hetei is mindig, megspórolhatatlanul.

Eljöttek, Kovács Erika múlt heti, a Nemzeti Sportban megjelent remek interjúja erről tanúskodik. A mindannyiunk részévé lett tehetetlen várakozás is hozta bizonyára, no meg az a régi-régi tapasztalat, hogy nemcsak a test, a lélek is fáradékonnyá és esendővé lesz néhanap. „Fiatal vagyok, élni szeretnék”, mondja a címmé emelt mondat riasztó módon, hisz a fordulat – élni szeretnék – vészes „többletjelentéssel” bír, ha egy élsportoló a vágyaival kapcsolatosan ejti ki. Milák „költői” kérdései (Megérte ennyit szenvedni? Milyen áron jutottam el a sikerig?) ezt a „rémet” emelik négyzetre szinte. Bulikat gyanítunk, jövő-menő lányokat és semmittevést, mindazt, ami egy húszéves, igencsak mutatós fiú életéből eddig kényszerűen hiányozhatott. Nekem a Risztov Éva 2005–2006-os idejéről – tőle, magától, később! – hallottak juthat(ná)nak eszembe legelőbb, de a vigasz is: ő 2011–2012-re alaposan „visszakapaszkodott”. Ám jobb, ha figyelmesebben olvasunk tovább!

Milák kedvét vesztette, nincs benne tűz, nincs verseny, céltalanság szakadt reá, mondja edzője egy másik interjúban, s hogy tervezik: pszichológust kellene igénybe venni tán. Biztos így van, a karantén, a hosszú – az addigi munkát megsemmisítő – kihagyás utáni, konkrét cél nélkül való mindennapi gyötrődés lelket romboló lehet, elismerem. Lehet, ez az állapot az, amit a megfáradtság, a világbajnokságra való felkészülés erőfeszítését követő kimerültség tartósságával köt össze most a bajnok, noha januárban – igaz, az Év férfi sportolója díj elnyerésének örömeiben – még igencsak frissen, bizakodva beszélt. Nagyon szeretem, várom az edzőtábort, mondta, s hiszem, így is gondolta akkor, de mostani szavaira figyelnék megint.

„Mielőtt megkérdezné – vág bele –, gyorsan mondom is: van egy pluszéve mindenkinek” [az olimpiáról van szó], s később az újságírók száraz és sz.r kérdéseit hozza szóba, úgy „általában” („a kollégáival sem mindig [könnyű]”). Ingerültséget, türelmetlenséget érzek a szavakban, amolyan „miért nem hagynak békén” gesztust, s mondja is: „Menedékeket keresek, [...] amelyek kikapcsolnak”, s hogy igyekezne elfelejteni, elengedni az úszást egy időre most. Pihenni szeretne (nem lesz Európa-bajnokság augusztusban sem, nincs cél, a nyári meló veszendőbe megy tehát), aztán szeptembertől úgyis rákapcsol majd. Meg hogy nem akar egyszámos úszó lenni, csak pillangózni unalmas, egyáltalán: mindent akar, az úszást is, a sikert is, meg „élni” is, s nagyon nem szereti a korlátokat. Állítom: mint egy normális húszéves, aki kivételes tehetségű zseni is történetesen, úgy beszél. „Nehéz ember”, aki nehézre vállalkozott.

De nemcsak azért, mert a munka a világcsúcsért igen-igen nehéz, hanem azért is, mert a reá tört, olykor kíméletlen nyilvánossággal önmagát elfogadtatni közben legalább ennyire nehéz. Másokkal s régebben is így volt ez persze – gondoljunk Darnyi Tamásra –, ám a média kíváncsisága, könyörtelensége jóval nagyobb, mint akár egy-két évtizede volt. Nincs mese, nincs „levegő” immár, s ha a megrohant lélek védené magát, rögvest jön a „nagyképű lett a gyerek” kezdetű, lelket gyilkoló suttogás. Tanúi leszünk a sikernek, a fénynek, de a kivédhetetlen – esetleg (mint most!) külső körülmény hozta –, gyarlóbb pillanatoknak is, miközben vasalt nyilatkozatot, illedelmes viselkedést vár el a média – meg az úgynevezett „rajongó” – szünet nélkül tovább. Csoda-e, hogy – a mostani átmeneti távlatvesztés idején – a lélek besokall, főleg, ha tudja: olyat szeretnének hallani tőle, amit nem akarna mondani. A

„nehéz ember” még nehezebb lesz ilyenkor, ez aligha meglepő.

Milák Kristóf érzékeny ifjú alighanem, sorsa tette-e azzá, vagy ilyennek született, nem tudom, de azt igen, hogy a nyilvánosság irgalma s a szurkolók – nemkülönben a szakma – türelme kijár most neki. Mert nagy itt a tét, rendkívül nagy, azt hiszem. Lehet-e világelső gyorsúszó is belőle, nem tudom (amolyan „pontszerzésre” érdemes biztosan), de, hogy képességei szinte beláthatatlanok, állítani merem. Ha a rajtot s a fordulókat követő kidelfinezése Chad le Clos-ét csak megközelíti, bődületes rekordja már most 1:50-en belül lett volna tán, s mikor fejlődjön az úszó tovább, ha nem tizenkilenc-húsz évesen.

Csak egészség, békesség s kedv, az legyen! Meg olimpia is 2021 nyarán, de ez nem a versenyzőn, edzőjén s az őt segítőkön múlik természetesen. Milák Kristóf lélek, aki nem bulizni, hanem „élni” szeretne, úgy, ahogy Radnóti döbbenetes versének (Előhang egy monodrámához) utolsó sorában áll („Lélek vagyok. Élni szeretnék.”), s ami rajta múlik, idejében meg fogja tenni biztosan. S aki ama „elmondhatatlan” érzést átélte egyszer, arra könnyebben rátalál újra. Kristófnak – az elvégzett munka után! – csak a szívét kell kinyitnia